

## **КЛЮЧ до реалізації Комплексної національної регуляторної політики криється в питаннях землі та її природних ресурсах - основне національне багатство України**

27 лютого 2009 року в рамках Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників, який проходив в Національному науковому центрі «Інститут аграрної економіки» УААН, я виступив в цих стінах вперше і зробив наглядну презентацію на тему: «Національна регуляторна політика на новій рентній основі». При цьому свою коротку доповідь акцентував на землях сільськогосподарського призначення.

Оскільки мені відомі майже всі проблеми і тривоги, про які доповідали учасники Одинадцятих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників впродовж двох днів, і враховуючи те, що фактично існує набагато більше не врегульованих питань та неозвучених можливих наслідків у ближчому періоді та в майбутньому через діяльність (реформування) чи бездіяльність, в першу чергу органів влади на всіх рівнях, я сфокусував свій виступ на деяких аксіомах з вимог Конституції України та декілька разів наголосив про необхідність комплексного і системного підходу до розв'язання наболілого.

В основі такого підходу має бути комплексна національна регуляторна політика з реалізації конституційних вимог в Україні щодо землі та її природних ресурсів - основного національного багатства, яка й слугуватиме громадянам України.

Щоб підсилити сказане, наголосив: "Тому, що в нашій Конституції ви не знайдете - ні робітника, ні селянина, ні інтелегента, ні корови чи коня, ні трактора чи машини, ні заводу чи фабрики... Конституція України базується на двох «китах» - це громадяни України, а також земля та її природних ресурси - основне національне багатство. Всі розділи Конституції України (Права, Свободи, Вибори, Верховна Рада, Президент, Кабінет Міністрів, Прокуратура, Правосуддя, Територіальний устрій, Самоврядування) побудовані навколо ГРОМАДЯН і ЗЕМЛІ та її ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ. Адже, якщо немає землі та громадян – немає держави. Саме тому мої пропозиції ґрунтуються, перш за все, на цих двох основних складових Конституції України".

На риторичне запитання до аудиторії: "Чому, я не розглядаю наявні проблеми і шляхи їх вирішення, як це прийнято, наприклад - лише на землях сільськогосподарського призначення ?", я ствердно зауважив: "Оскільки аграрний сектор економіки як й інші,

не може розвиватися автономно - без комплексної політики держави, тому ставлю завдання, саме так !”

І головне, до питань землі та її природних ресурсів мають відношення всі громадяни, а не лише “селяни”, і ще головніше те, що - всі вони хочуть їсти... Тому вся політика, економіка, екологія, соціологія і все-все, що пов'язано із життям та здоров'ям всіх українців має функціонувати за відповідними гармонійними законами в межах всієї держави і світового простору, виходячи з національних інтересів. Наприклад, правдоподібно до законів Божого творіння – ЛЮДИНИ. В людини чомусь існує одна голова, а не – дві..., нервова система, кровоносна... Двоє очей - щоб фокусувати віддаль... Чомусь функціонують Велике коло кровообігу і Мале і т. д. Наприклад, очі не можуть передати свою функцію вухам, чи навпаки. Або: Чому функції Президента має виконувати сільський голова? Чи навпаки... Так само мають функціонувати, наприклад, податки і дотації. Дотації при сільськогосподарському виробництві переважно перевищують розмір сплачених податків, а можливо, й не всі будуть їх одержувати...

Для тих кому бракує ідей, щоб рухатися вперед, було також акцентовано, що ІДЄЮ і МЕТОЮ пропонованого – є створення механізмів реального спонукання, особливо всіх органів влади, на досягнення найвищої соціальної цінності,

якою в Україні конституційно визнається - людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека (ст.3 Конституції України). Ця стаття також визначає, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Цей саморегуляторний національно-свідомий механізм впливає з самої суті цієї та інших статей. А досягнути такої ідеї та мети можливо лише через реалізацію відповідної комплексної національної регуляторної політики.

Ця головна і невід'ємна передумова також забезпечує існування суверенної і незалежної, демократичної, соціальної та правової Української держави.

Основний КЛЮЧ до реалізації пропонованої Комплексної національної регуляторної політики криється в питаннях землі та її природних ресурсах - основне національне багатство України. Адже, відповідно до Конституції України лише земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території

України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу і являються основним національним багатством, що перебувають під особливою охороною держави.

Єдиними володарями цього національного багатства є всі громадяни України.

Володіючи, користуючись і розпоряджаючись землею, одночасно здійснюється природокористування.

Ці відносини нерозривно пов'язані між собою та з територією України і мають слугувати насамперед інтересам громадян України.

При цьому необхідно усвідомити, що відповідно до Конституції України не існує приватної власності на землю,  
- є приватна власність лише на земельні ділянки, а значить,  
- не може існувати пропонованого вільного “ринку землі”.

Це означає, що в Україні можуть і мають функціонувати тільки комплексні ринкові земельні відносини та ринок земельних ділянок.

Тому одне із центральних місць в національній регуляторній політиці відводиться комплексному землеустрою та землевпорядкуванню на національному, регіональних і місцевих рівнях. Такі проектні науково-обґрунтовані документи, мають також бути своєрідними бізнес-планами. Адже, прибутковість і вартість земельних ділянок за цільовим функціональним призначенням та наявних природних ресурсів прямо пропорційно залежить від стану і рівня їх використання, розвитку та прибутковості самих підприємств (господарств), особливо сільськогосподарських.

Таким чином, - формування земельних ділянок як функціональних одиниць цільового призначення та створення умов і механізмів комплексних ринкових земельних відносини та раціонального природокористування - має бути першочерговим і невідкладним завданням при подальшому реформуванні, включаючи виправлення допущених помилок. Навів приклади пропозицій щодо формування господарських одиниць в процесі реалізації такої політики.

При цьому слід не забувати, що головна ціль будь-якої діяльності є одержання прибутків, в тому числі на користь держави.

Адже, в умовах формування державності, комерціалізація державної внутрішньої і зовнішньої політики не ґрунтувалася і не ґрунтується на тій же основі, яка діє в спритних ділків, комерсантів, сусідів чи в інших обставинах.

Базуючись на тому, що у приватній власності перебувають лише земельні ділянки, а не просто земля та її природні ресурси (основне національне багатство), - механізми одержання збалансованих прибутків (доходів) мають розмежовувати інтереси і повинні базуватися на новій рентній основі (авторські пропозиції).

Оскільки, пропоновані рентні механізми одержання прибутків працюють в процесі використання всіх природних ресурсів, було сфокусовано увагу присутніх на прикладі використання одного гектара чорнозему, і яким чином вони утворюються, використовуючи такий важливий відновлювальний ресурс біосфери. Цей особливий ресурс одночасно є основним засобом виробництва в сільському господарстві.

**I Рента** — це частина прибутку, яка сплачується всіма суб'єктами за використання землі та її природних ресурсів (частка національного багатства). Величина ставки даної ренти визначається в залежності від бонітету ґрунтів, якості води, рослинного і тваринного світу, цінних властивостей надр, місця розташування ресурсу та освоєння території, інших факторів. Величина цієї ренти не може бути нижчою від другої ренти.

**II Рента** — це частина прибутку, яка надходить власнику ділянки внаслідок особистого використання чи передачі її в оренду. Величина цієї ренти не може бути нижче ставки банківського відсотка від реальної вартості ділянки.

**III Рента** — це частина прибутку, яка утворюється за додатково вкладену працю як додаткова винагорода за господарське ставлення до землі та її природних ресурсів. Ця частка прибутку повністю залишається користувачам таких ресурсів і оподаткуванню не підлягає.

**IV Рента** — це частина прибутку, яка утворюється в результаті монопольних дій. У нашому випадку ці питання регулюються на державному рівні і є виключним пріоритетом держави (через розумну і узгоджену політику



держави стосовно квотування, митних, акцизних та інших зборів). Такі дії спрямовані на раціональне і ефективне використання землі та її природних ресурсів, розвиток вітчизняної видобувної, виробничої, заготівельної, переробної, торгівельної та іншої діяльності, на стимулювання попередніх рент і мають регулюватися відповідним законодавством.

Усі чотири ренти є взаємопов'язаними між собою і всіма учасниками, які використовують і споживають природні ресурси, та державою. Механізми визначення і функціонування їх мають бути основними й складовими при формуванні та генеруванні суспільно-економічних процесів і реалізації нової програми національної безпеки та оборони.

Таке природокористування повинно бути платним для всіх, і мають діяти прозорі механізми одержання прибутків, а також вільні комерційні відносини при безпосередній участі держави.

Щоб не виходити за рамки заявленої теми, було наголошено, що земельні ренти (механізм інтересів) це лише одна із складових реалізації пропонованої

комплексної і системної Національної регуляторної політики.

Для реалізації всіх заходів пропонованої регуляторної політики необхідна, перш за все, ВОЛЯ Президента України та Верховної Ради України.

Кошти залучаються лише в межах, визначених Державним бюджетом України на інші цілі в даних галузях, а також залучених із тіньової економіки в Україні.

Відмічено, що в процесі підготовки та реалізації такої політики з'являться ризики лише для опонентів розбудови сильної правової держави і реальні перешкоди для псевдо-реформаторів і псевдо-політиків щодо можливого негативного їхнього впливу на нову владу, яка й реалізовуватиме пропоновані засади, а також відбудуватиметься унеможливлення гальмувань і надуманих перекручень в процесі реалізації програми Президента України (незалежно від прізвища) тощо...

На завершення я вибачився за дещо непритаманний, в

наших наукових кругах, стиль презентації та запросив всіх на персональний сайт ( [www.kovaliv.kiev.ua](http://www.kovaliv.kiev.ua) ), де можна більш ширше ознайомитись із розробками та пропозиціями як складовими Комплексної національної регуляторної політики, в тому числі з порушеної теми “Трансформація земельних відносин до ринкових умов” у рамках конгресу.

При цьому, щиро подякував організаторам за те, що вперше за багато років запросили і дозволили мені публічно озвучити деякі авторські пропозиції, які висвітлювались впродовж багатьох років у пресі та в окремих науково-практичних виданнях, і висловив сподівання на консолідацію зусиль для здобуття ВОЛІ на найвищому рівні та на реалізацію всього пропонованого за умови, - якщо Бог дасть мені життя і здоров'я...